

До: Изпълнителна агенция по горите
При Министерство на земеделието и горите

Относно: Становище относно проект на Национален план за действие за енергия от горска биомаса 2018-2027 г.

Уважаеми госпожи и господа,

Екологично сдружение „За Земята“ и „Грийнпийс“-България са категорично против предложения проект на Национален план за действие за енергия от горска биомаса 2018-2027 г., поради това че той не оценява екологичните последици от предвидените мерки и липсва оценка на въздействието им върху мрежата Натура 2000.

Обръщаме Вашето внимание към това, че процедурата за приемане на Национален план за действие за енергия от горска биомаса 2018-2027 г. трябва да включва преценка необходимостта от Екологична оценка по реда на глава Шеста на Закона за опазване на околната среда и преценка необходимостта от оценка за съвместимост с целите на Натура 2000 съгласно чл. 31 на Закона за биологичното разнообразие.

Темата за използването на дървесна биомаса напоследък е доста актуална не само заради ревизията на Европейската директива за възобновяемата енергия, но и заради увеличаващите се научни изследвания, които оценяват доколко е устойчиво да се използва дървесната биомаса за енергийни нужди като част от мерките за справяне с климатичните промени. Наскоро няколко авторитетни източника публикуваха резюме на основните проблеми и тук излагаме някои от тях с оглед представения Националния план за действие за енергия от биомаса 2018-2027 г.

Според Carbon Brief¹ една алтернативна употреба на дърветата, които се добиват директно за биоенергия, за разлика от остатъците от дървесина и производствените отпадъци, е да останат като жива биомаса в продължение на десетилетия, като блокират въглерода за този период. Когато дърветата активно растат, те също така активно поглъщат CO₂, и същото правило се отнася и за малките и големите дървета. Ако за биоенергия се използват дървета или части от дървета, които иначе биха били използвани като дървен материал или за хартиени продукти, дърветата на други места трябва да бъдат изсечени, за да заменят тези продукти.

Планът не разглежда така наречения „въглероден дълг“ натрупващ се при добива на дървета за енергийни нужди. Редица изследвания изчисляват, че при различни сценарии за управление на горите (включително и устойчиво такова), периодите за изплащане на този дълг при използване на горска биомаса за енергийни цели, варират от няколко

¹ Bioenergy 'flaw' under EU renewable target could raise emissions, <https://www.carbonbrief.org/guest-post-bioenergy-flaw-under-eu-renewable-target-could-raise-emissions>

десетилетия до няколко стотици години². Тези калкулации, също като други, ясно показват, че приемането, че всяко изгаряне на биомаса е неутрално по отношение на емисиите на въглерод (carbon neutral) е погрешно и води след себе си множество проблеми, включително изкривяване на статистиките и инвентаризациите. Важно е да се отбележи, че ние сега имаме нужда от драстично намаляване на емисиите от парникови газове, особено в светлината на приетото през 2015 г. Парижко споразумение.

Добивът и изгарянето на дървета и дървесна биомаса е неефективна система за производство на ниско-въглеродна енергия. От една страна, близо една трета от дървото оставя след себе си корени и малки клони, които се разграждат в почвата (процес, отделящ въглерод). От друга, по-ниската температура на горене на дървесината и по-високата въглеродна интензивност³ означава, че дървесината отделя повече въглерод от изкопаемите горива на единица произведена енергия (почти 4 пъти повече от природния газ и над 1,5 пъти тази на въглищата). Стратегиите за повишаване на тази ефективност, като производството на пелети от дървесина (от стоящи дървени, а не отпадъчна дървесина) или съвместното изгаряне на дървесина с въглища, неизбежно водят до увеличаване на свързаните с тях емисии.

Повишеното производство ще доведе до негативно въздействие върху горите. Смята се, че за да се задоволи само 1/3 от необходимата възобновяема енергия до 2030 г., ще е необходимо допълнителни да се изсекат още толкова дървета, колкото е настоящето годишно потребление на дървесина в Европа⁴. Това ниво е приблизително равно на сбора от комбинирания добив на САЩ и Канада. Абсолютно недопустимо е в България да се предлага увеличаване на добива до 75% от прираста и да се използва за енергийни нужди.

В крайна сметка обоснована преценка, базирана на Laganier et al 2017, Mitchell et al 2012, DECC 2014 и собствени анализи на професор Джон Бедингтън, който е бил главния научен съветник на британското правителство за периода 2008-2013 г., показва следното: „Изглежда че, за всеки киловатчас енергия от дървесина най-малкото ще удвои емисиите на въглероден диоксид за период от 30 години спрямо емисиите дори на изкопаемите горива.“¹

Присъединяваме се към колегите от WWF и АПБ и настоявам в предложението Национален план да се въведат обвързващи критерии по отношение устойчивостта на биомасата, използвана за електроенергия, отопление и охлаждане, за да се гарантира че:

1. Не се използва биомаса, включително и остатъчна, от горски територии с висока консервационна стойност, които опазват биологичното разнообразие и поддържат екосистемните услуги;
2. При стопанисването на горите, са водещи принципите за устойчивост и отговорност;
3. Международно прогласените човешки права се зачитат, включително традиционните права на ползване, както и правото на предварително информирано съгласие;

² Laganier et al 2017, <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/gcbb.12327/full> : Mitchell et al 2012, <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1757-1707.2012.01173.x/full>

³ Laganier et al 2016, Range and uncertainties in estimating delays in greenhouse gas mitigation potential of forest bioenergy sourced from Canadian forests <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/gcbb.12327/full>

⁴ http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Forestry_statistics

4. Извършва се пълно отчитане на въглеродните емисии отделени от изгарянето на биомаса, за да може използването на биомаса да се приоритизира на базата на реалния потенциал за намаляване на емисиите от парникови газове, както и ефективното ѝ използване, а не да се търси просто зануляване, заради поглъщането на CO₂ от горите.

Също така в предложения план, няма достатъчно анализи за това колко милиона кубични метра дървесина могат да бъдат спестени, ако потребителите на дърва за огрев използват друг тип по-модерни и по-ефективни печки за отопление. Такъв анализ ни е необходим не само в аспектите на оползотворяването на биомасата като енергиен ресурс, но също и за силно видимия наболял проблем сред обществото със замърсяването на въздуха и здравните аспекти в тази област. Призоваваме да се разгледа и този проблем, защото дървата за огрев са третият причинител на замърсяването на въздуха след изкопаемите горива и транспорта. Това въобще не е за подценяване, тъй като срещу България има наказателна процедура в напреднала фаза.

В допълнение, категорично не одобряваме следните дейности:

1. Дейност 1.1.2. Създаване на енергийни култури/ плантации от бързорастящи горско-дървесни видове в горските територии, което ще доведе до подмяна на естествения състав на българските гори и увреждане на техните социални и екологични функции. Освен риска от въвеждане на неместни видове с инвазивен „характер“, е важно да се обърне внимание на това, че при плантациите за бързо производство на дървесина традиционно се използват торове и химически вещества, при което се изменя значително микроклимата, наблюдава се замърсяване, засушаване и т.н. Трябва да се обсъди възможността вместо чужди инвазивни видове, да се допускат такива, които имат и допълнителни ползи, както за биоразнообразието, така и за хората. Например медоносните типове дървета от местния видов състав.

2. Дейност 1.2.3 Категорично сме против предложеното „увеличаване на размера на ползването на дървесина в страната до 70 - 75 % от средния годишен прираст на горите в страната или до 8,5-10 млн. куб.м. стояща дървесна маса“. Българските гори изпълняват редица екосистемни функции, които са в полза на обществото – противоерозионни, водорегулиращи, пречистване на въздуха и т.н. Подобно засилено ползване на дървесината ще възпрепятства осъществяването на изброените екосистемни функции, които са особено значими в условията на променящия се климат. Припомняме, че заради стресът от климатичните промени българските гори стават, както по уязвими на природни бедствия, така и съществува огромен риск с увеличаването на размера на ползването на дървесина за период от няколко години рязко да се влоши статуса на голяма част от българската гора.

3. Дейност 2.1.3 Въвеждане на публично частното партньорство като начин за реализиране на проекти за производство на енергия от горска биомаса. Считаме, че държавата и общините не трябва да увеличават дела си в електропроизводството. Още повече, че ЗПЧП вече е отменен.

4. Дейност 4.2.1 Актуализиране на националната горска нормативна уредба с резултати „Активизирано отдаване чрез аренда или наем горски територии; Опростени процедури за създаване на плантации от бързорастящи видове;“ Категорично сме против българските публични гори да се отдават на предприемачи в енергийното производство и естествените гори да се подменят и бързорастящи интродуценти.

5. Дейност 4.2.2 Изготвяне на законови стимули за използването на горско-дървесната биомаса за производство на енергия. Ние не подкрепяме каквото и да е стимулиране и субсидиране на енергийното производство, заради това че увеличава разходите на потребителите и изкривява свободния пазар, особено като виждаме резултата от подобни мерки във ВЕИ сектора.

6. Дейност 4.3.3 Осигуряване на баланс на интересите между дървопреработвателната и енергийната индустрия, с резултат „Проведена държавна политика, защитаваща интересите на всички основни ползватели на дървесина в България;“ Считаме, че горската политика трябва да защитава интересите на гората, а не на нейните ползватели. Категорично възразяваме за включването на енергийната индустрия като фактор определящ горската политика в България.

7. Дейност 5.1.2 Реализиране на проекти с външно финансиране, свързани с научното обслужване на горския сектор, с резултат „Изпълнени дейности за въвеждане на научно обосновани методи и системи за производство/ползване на горско-дървесна биомаса и последващо производство на топлинна и електрическа енергия;“ Категорично възразяваме срещу всякакви опити да се стимулира използването на дървесна биомаса за производство на електроенергия, като изключително вредна и анти-екологична политика. Предлагаме в проекта на плана изрично да се посочи, че той не касае производството на електроенергия от биомаса от горите.

Надяваме се, че писменото ни становище ще бъде разгледано и взето предвид.

С уважение,

Екологично сдружение „За Земята“ и „Грийнпийс“-България